

NVAO • NEDERLAND

TOETS NIEUWE OPLEIDING

ASSOCIATE DEGREE

PARTICIPATIE EN BUURTONTWIKKELING

Hanzehogeschool Groningen

ADVIESRAPPORT

6 April 2022

Inhoud

1	Procedure TNO	3
2	Nieuwe opleiding	4
2.1	Algemene gegevens	4
2.2	Profiel	4
2.3	Panel en online visitatie	4
3	Oordeel.....	6
4	Sterke punten	7
5	Aanbevelingen	9
6	Beoordeling	10
6.1	Standaard 1: Beoogde leerresultaten	10
6.2	Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	11
6.3	Standaard 3: Toetsing.....	14
6.4	Graad en CROHO-onderdeel	16

1 Procedure TNO

Het succesvol doorlopen van een procedure toets nieuwe opleiding (TNO) is een voorwaarde voor erkenning door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Pas na deze kwaliteitstoets kan de instelling de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan voor bestaande opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is een planbeoordeling. Na accreditatie valt ook de nieuwe opleiding onder de reguliere accreditatieprocedure.

Een NVAO-panel van deskundigen toetst de kwaliteit van de nieuwe opleiding tijdens een locatiebezoek aan de universiteit of hogeschool. Een discussie tussen peers vormt de basis van de beoordeling en resulteert in een adviesrapport. Informatie over de invulling van het locatiebezoek en een overzicht van het bestudeerde materiaal zijn opvraagbaar bij de NVAO.

De beoordeling is gebaseerd op de standaarden zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de beperkte toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr. 3198). Per standaard geeft het panel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel op basis van deze oordelen een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

Dit adviesrapport bevat de bevindingen, overwegingen en oordelen van het panel alsook de sterke punten en aanbevelingen. Op basis van dit rapport neemt de NVAO een accreditatiebesluit. Een beknopt adviesrapport is eveneens beschikbaar. De NVAO publiceert beide rapporten.¹

Als gevolg van de beperkende omstandigheden door COVID-19 geldt voor deze toetsing een tijdelijke NVAO-procedure.

Meer informatie over de NVAO-werkwijze en de (tijdelijke) TNO-procedure is te vinden op www.nvao.net.

---

¹ <https://www.nvao.net/nl/besluiten>

2 Nieuwe opleiding

2.1 Algemene gegevens

Instelling	: Hanzehogeschool Groningen
Opleiding	: Associate degree Participatie en Buurtontwikkeling
Variant(en)	: Deeltijd
Graad	: Associate degree
Afstudeerrichtingen	: N.v.t.
Locatie(s)	: Groningen
Studieomvang	: 120 EC ²
CROHO ³ -onderdeel	: Gedrag & Maatschappij

2.2 Profiel

Hanzehogeschool Groningen is voornemens op 1 september 2022 de Associate degree-opleiding Participatie en Buurtontwikkeling (Ad P&B) te starten. Hanzehogeschool Groningen heeft de opleiding samen met NHL Stenden Hogeschool (waarvan een separaat rapport in maart 2022 is opgesteld) ontwikkeld om de regio **Noord-Nederland** goed te kunnen bedienen en hier tegelijkertijd het opleidingsniveau te verhogen (emancipatie). Hanzehogeschool Groningen verzorgt de opleiding in **Groningen**, NHL Stenden Hogeschool in **Leeuwarden** en **Emmen**.

De Ad P&B beoogt met het opleiden van **buurtontwikkelaars** bij te dragen aan versterking van buurtparticipatie. Buurtontwikkelaars komen terecht (en zijn vaak al werkzaam) in uiteenlopende sectoren binnen het sociaal domein: opvang, jongerenwerk, ouderenwerk, thuishulp, sociaal werk, woningcorporaties, sportverenigingen, schuldhulpverlening, vluchtelingenwerk, wijkpolitie etc. Kenmerkende Groningse thema's (waaronder armoedebestrijding en energietransitie en -problematiek) krijgen nadrukkelijk aandacht in de opleiding.

De opleiding heeft een sterke praktijkcomponent. Een belangrijk deel van het leren vindt plaats op een *real life* werkplek/praktijkplek. Verder wordt veel waarde gehecht aan leren met en van elkaar, in zogeheten *communities of learners*. Dit opleidingsconcept bereidt de studenten goed voor op hun werk als buurtontwikkelaar. Ook in hun rol als buurtontwikkelaar zullen ze praktisch ingesteld moeten zijn en veel moeten samenwerken.

2.3 Panel en online visitatie

Samenstelling

- Drs. ing. Adriaan Oosterloo, onderwijsmanager deeltijdopleidingen Christelijke Hogeschool Ede, voorzitter landelijke opleidingsoverleggen hbo-bachelor Social Work en Ad Sociaal werk, zorg en welzijn (voorzitter)
- Dr. Peter Gramberg, hoofddocent/onderzoeker Lectoraat Social Work Saxion Hogeschool (lid)
- Drs. Fenneke van der Deijl, oprichter en eigenaar Urban Villagers (lid)
- Mw. Janique Scharenborg BA, alumna hbo-bachelor Culturele en Maatschappelijk Vorming aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, student wo-master Pedagogische Wetenschappen, VU Amsterdam (student)

Ondersteuning

- Yvonne Overdevest, NVAO-beleidsmedewerker en procescoördinator
- Drs. Barbara Roemers, secretaris

Locatiebezoek (online)

---

² European Credits

³ Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs

23 maart 2022

3 Oordeel

Het NVAO-panel oordeelt **positief** over de kwaliteit van de voorgenomen associate degree-opleiding Participatie en Buurtontwikkeling (Ad P&B) van Hanzehogeschool Groningen. De opleiding voldoet aan alle drie de standaarden van het NVAO-kader voor de beperkte toetsing.

De Ad P&B telt 120 EC, duurt twee jaar en is een opleiding op hbo-niveau 5. De opleiding sluit goed aan op de behoeften in de regionale arbeidsmarkt en heeft tegelijkertijd een positieve invloed op het opleidingsniveau van de regio.

Studenten van deze opleiding ontwikkelen zich tot buurtontwikkelaar en houden zich bezig met thema's rondom welzijn, wonen, veiligheid en gezondheid van gemeenschappen. Hun werkterrein is zeer breed. Alumni komen terecht (en zijn vaak al werkzaam) in functies in jongerenwerk, ouderenwerk, sociaal werk, woningcorporaties, sportverenigingen, schuldhulpverlening, vluchtelingenwerk, wijkpolitie etc.

De Ad P&B is inhoudelijk stevig ingebed binnen de hogeschool en binnen de academie; Hogeschool Groningen is nauw verweven met de maatschappij (*engaged university*) en de Academie voor Sociale Studies biedt onder andere al de bachelor Social Work en de Ad Sociaal werk in de zorg aan. De Ad P&B heeft tegelijkertijd een herkenbaar eigen profiel: de Ad P&B is gericht op praktisch handelen (waar de bachelor Social Work meer gericht is op beleid) en de Ad P&B is gericht op preventie en verbinding binnen buurten en wijken (waar de Ad Sociaal werk in de zorg meer gericht is op individuele hulpverlening).

De opleiding richt zich met name op studenten die al werken (doorgaans in het sociale domein). Het programma houdt daar rekening mee, onder andere door het onderwijs op de onderwijslocatie te concentreren op één dag in de week. De Ad P&B staat ook open voor schoolverlaters. Vanuit het mbo wordt een hogere instroom verwacht dan vanuit de havo.

Gebruikmaken van een voorgeprogrammeerde leerroute kan, maar studenten kunnen ook veel zelf regisseren. Dat geldt allereerst voor het onderwijs: samen met andere studenten in de zogeheten *communities of learners* (en ook op hun eigen praktijkplekken) zijn ze vooral zelf *in the lead*. Ook qua toetsing hebben studenten veel mogelijkheden tot regie. Ze kunnen grotendeels zelf bepalen hoe ze aantonen wat ze weten en kunnen (leeruitkomsten aantonen). Ze selecteren zelf, onder begeleiding van een docent, producten (beroepsproducten) die ze al gemaakt hebben of die ze nog moeten maken (leerwegaafhankelijk). Dat kan bijvoorbeeld gaan om een rapport (een wijkanalyse), een presentatie (een verbeterplan), een demonstratievideo etc. Binnen de *community of learners*, die begeleid wordt door een docent, wordt besproken waar het beroepsproduct aan moet voldoen. Studenten helpen en adviseren elkaar (*feedback*, *feedup* en *feedforward*) bij tussenversies van hun producten. Het afstuderen binnen de Ad P&B verloopt volgens een binnen de Academie voor Sociale Studies beproefd Ad-concept: studenten voeren in duo's een innovatieopdracht uit en presenteren samen de resultaten. Daarnaast leggen de beide studenten elk individueel mondeling verantwoording af over hun eigen aandeel binnen de opdracht.

Het onderwijs is nadrukkelijk gericht op actief en praktisch handelen (*action learning*) en op leren van en met elkaar (in *communities of learners*). Daarmee worden studenten goed voorbereid op hun werk, want ook in hun rol als buurtontwikkelaar zullen ze een praktische instelling moeten hebben en veel moeten samenwerken.

Standaard	Oordeel
1 Beoogde leerresultaten	voldoet
2 Onderwijsleeromgeving	voldoet
3 Toetsing	voldoet
Eindoordeel	positief

4 Sterke punten

Het panel constateert de onderstaande sterke punten:

1. **Maatschappelijke behoeften**
De Ad P&B komt tegemoet aan twee maatschappelijke behoeften:
  - a. bijdragen aan buurtparticipatie
  - b. verhogen van het opleidingsniveau van de regio
2. **Beschrijving beroep**
Voor het beschrijven van het beroep (beroepsprofiel), heeft de opleiding veel overleg gevoerd met allerlei belanghebbenden, waaronder
  - a. werkveldvertegenwoordigers
  - b. landelijke organisaties
  - c. docenten en lectoren van Hanzehogeschool Groningen en NHL Stenden Hogeschool
3. **Meerwaarde werkveldvertegenwoordigers**
De werkveldvertegenwoordigers zullen ook in de toekomst nauw betrokken blijven. Ze hebben een scherp beeld van deze nieuwe opleiding en van de verhouding ervan tot de bestaande bachelor Social Work en de bestaande Ad Sociaal werk in de zorg. Dat is belangrijk om in het krachtenveld van de verschillende verwante beroepen als goede ambassadeur van het beroep buurtontwikkelaar te kunnen optreden.
4. **Programma en doelgroep**
Alle campusactiviteiten worden op één vaste dag in de week geprogrammeerd. De opleiding sluit daarmee aan op de wensen van werkgevers die hun werknemers naar de opleiding willen laten gaan en op de wensen van werknemers die de opleiding met werk (en gezin) willen kunnen combineren.
5. **Onderwijsmodel**
De focus van het onderwijs ligt op praktisch handelen (*action learning*) en samenwerken (in *communities of learners*). Dit bereidt studenten goed voor op wat ze later als buurtontwikkelaar moeten kunnen. Er wordt veel belang gehecht aan praktijkleren. Daarom kan naast betaald werk ook onbetaald werk aangemerkt worden als valide praktijkplek.
6. **Praktijkbegeleiders**
De praktijkbegeleiders zijn bevlogen en inspirerende praktijkdocenten. Ze vormen een waardevolle aanvulling op het docententeam binnen de opleiding, mede omdat ze nadrukkelijk het belang van culturele sensitiviteit uitdragen.
7. **Opleidingsinformatie**
Er zijn fraaie moduleboeken die al tot in detail zijn uitgewerkt. Deze vormen de basis voor de informatie op Blackboard. Studenten weten daarmee goed wat er van hen verwacht wordt.
8. **Afstudeeropdracht**
De afstudeeropdracht is gebaseerd op het beproefde Ad-concept van de Academie voor Sociale Studies.
9. **Academiebrede examencommissie en toetscommissie**
De opleiding werkt met een academiebrede examencommissie en toetscommissie. Dat heeft veel voordelen:
  - a. Expertise op het gebied van associate degrees (hbo-niveau 5) is er al,
  - b. er kan met afstand naar toetsbeleid en toetscases gekeken worden,
  - c. meer afstand bevordert onafhankelijke beoordeling van studenten en hun producten,
  - d. er zijn veel mogelijkheden om van elkaar te leren binnen de commissies en

e. er is een vangnet bij onverhoopte uitval van commissieleden.

5 Aanbevelingen

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de opleiding doet het panel een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het positieve oordeel over de kwaliteit van de opleiding.

1. Doel opleiding en inhoud opleiding

De koppeling tussen het doel van de opleiding (de vijf beoogde leerresultaten) en de inhoud van de opleiding (de acht modules) is op hoofdlijnen helder. Een concrete doorvertaling op detailniveau, ontbreekt op dit moment nog. Het panel adviseert om een transparante koppeling uit te werken (bijvoorbeeld in een matrix), met het oog op monitoring in de toekomst.

2. Groepsleren (*communities of learners*)

Bij het leren in een groep van studenten (*community of learners*) hangt veel af van de samenstelling van de groep. Sommige groepen bestaan uit studenten die inspirerend, leergierig en gemotiveerd zijn, andere groepen niet. Studenten zijn afhankelijk van de dynamiek in een groep. Het panel vraagt hier aandacht voor en adviseert erop toe te zien dat studenten gelijke kansen krijgen.

3. Omvang team

Het team van ontwikkelaars en docenten is klein en daarmee kwetsbaar als de opleiding eenmaal gestart is. Het panel adviseert om ervoor te zorgen dat er tijdig een goed doordacht plan voor eventuele uitbreiding van het docententeam is.

4. Overkoepelend toetsbeleid

Het academiebrede toetsbeleid (daterend van 24 augustus 2018) is aan actualisatie toe, omdat het toetsbeleid van de Ad P&B in ieder geval qua terminologie niet helemaal aansluit op het academiebrede toetsbeleid.

6 Beoordeling

6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Oordeel

Voldoet

Bevindingen en overwegingen

De Ad-P&B'er wordt opgeleid tot **buurtontwikkelaar** in een **brede, maatschappelijke context** en houdt zich bezig met vraagstukken rond welzijn, wonen, veiligheid en gezondheid van gemeenschappen. De afgestudeerde kan (en is vaak al) aan de slag in een functie in jongerenwerk, ouderenwerk, sociaal werk, woningcorporaties, thuishulp, sportverenigingen, schuldhulpverlening, vluchtelingenwerk, wijkpolitie etc. Het leveren van een bijdrage aan het vitaal maken en houden van een gemeenschap is de gemene deler van de P&B-afgestudeerden.

De opleiding heeft een heldere beschrijving van het **beroepsprofiel** van de buurtontwikkelaar opgesteld. De buurtontwikkelaar is een verbinder en bruggenbouwer, werkt op tactisch en operationeel niveau en vormt de schakel tussen de denkers (strategie) en de doeners (operatie). De buurtontwikkelaar stuurt aan op verbinden, voorkomen en samenwerken en kijkt en handelt vanuit een multi- en interdisciplinair perspectief tegen de achtergrond van actueel beleid. De buurtontwikkelaar richt zich op het stimuleren van (initiatieven tot) sociaal-maatschappelijke participatie van individuele burgers en groepen burgers.

Een landelijk beroepsprofiel voor buurtontwikkelaar bestaat nog niet. De opleiding heeft daarom zelf een beroepsprofiel opgesteld en heeft veel interne en externe stakeholders betrokken om tot een breed gedragen beschrijving te komen. Zo speelden **werkveldvertegenwoordigers** en **landelijke organisaties** (BPSW⁴, SWN⁵, Movisie⁶ en LSA⁷) een belangrijke rol. De opleiding heeft dat degelijk aangepakt. Het panel constateert dat de werkveldvertegenwoordigers ook in de toekomst nauw betrokken zullen blijven; borging van de actualiteit van het beroepsprofiel is belegd bij de werkveldadviescommissie van de bachelor Social Work. De werkveldvertegenwoordigers van de Ad P&B hebben een scherp beeld van de focus van deze nieuwe Ad en van de verhouding ervan tot de bestaande bachelor Social Work en de bestaande Ad Sociaal werk in de zorg. Het panel waardeert dat en vindt het belangrijk, omdat er met een breed georiënteerde werkveldadviescommissie gewerkt wordt.

De opleiding heeft het netwerk van **collega's** goed benut: naast Groningse Hanzehogeschool-collega's van de bachelor Social Work en de Ad Sociaal werk in de zorg, zijn collega's van de beoogde hbo-Ad P&B van NHL Stenden intensief betrokken. Ook heeft de opleiding input verzameld bij de eigen **lectoraten**, waaronder 'Maatschappelijke participatie van mensen met psychische beperkingen', 'Rehabilitatie' en 'Gezonde Stad'.

Een landelijke beschrijving van **niveau 5** bestaat wel: voor de niveaubeschrijving van de Ad P&B is die van het Overlegplatform Associate degrees Vereniging Hogescholen (2019) gehanteerd. De vijf **beoogde leerresultaten** hierin (samenwerken, communiceren, probleemoplossend vermogen, lerend vermogen en methodisch handelen) zijn navolgbaar doorvertaald naar vijf **beoogde leeruitkomsten** voor

⁴ Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk

⁵ Werkgeversorganisatie Sociaal Werk Nederland

⁶ Movisie is een landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken

⁷ Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners

de Ad-buurtontwikkelaar. Deze zijn passend qua niveau en beroepskwalificaties en er is sprake van een goede mix tussen kennis en vaardigheden en tussen individuele en collectieve aspecten.

De opleiding richt zich, net als veel andere associate degrees, op werken(den) in de regio; alumni zullen veelal in **Noord-Nederland** werkzaam zijn. Internationalisering in relatie tot interculturele competenties zou explicieter in de beoogde leeruitkomsten naar voren mogen komen. Het panel vraagt hier aandacht voor, juist vanwege de **culturele diversiteit** waarmee de buurtontwikkelaars te maken zullen krijgen in de volle breedte van het sociale domein.

Samenvattend stelt het panel vast dat er een breed gedragen beroepsprofiel is voor de Ad P&B, tot stand gekomen in nauwe afstemming met het werkveld, landelijke organisaties in het sociale domein en collega's van lectoraten en verwante opleidingen. Het niveau van de Ad P&B is in lijn met de landelijke beschrijving van niveau 5. Competenties op het gebied van omgaan met culturele (en andere) verschillen verdienen expliciete inbedding in de beoogde leeruitkomsten.

Het panel concludeert dat de opleiding **voldoet aan de criteria voor standaard 1**.

6.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Oordeel

Voldoet

Bevindingen en overwegingen

De Ad P&B is een deeltijdopleiding van 120 EC, verspreid over twee jaar. De opleiding wordt verzorgd in Groningen en heeft een **duidelijke, overzichtelijke structuur**. Het curriculum bestaat uit acht modules. Elke module bestaat uit een deel van vijf en een deel van tien EC:

Module	Onderdeel 1 (5 EC)	Onderdeel 2 (10 EC)
(1) Scharrelen in de buurt	Oriëntatie en studieplan	Analyse van de buurt
Iedereen doet mee	Betekenisvol in de buurt	Kennis, wet- en regelgeving
Samenwerken in de buurt	Eigen samenwerkingsprofiel	Versterken interprof. Samenwerking
Bouwen aan netwerken	Kennis over netwerken	Organiseren uitwisseling
Van onderop bouwen aan beleid	Financiering van buurtinitiatieven	Ondersteunen dialoog met gemeente
Buurt in ontwikkeling	Combineren individuen en collectief	Ondersteunen keuzeproces
Werken aan leefbaarheid	Verdieping begrip leefbaarheid	Ontwerpen leefbaarheidsplan
(8) Op de zeepkist	Individueel proces + CGI	Innovatieopdracht + presentatie

De thema's in de modules zijn in overleg met LSA, en NHL Stenden tot stand gekomen. Het panel heeft de **moduleboeken** bekeken en ziet een evenwichtig, actueel curriculum passend bij de leeruitkomsten. De informatie is uitgebreid, duidelijk en overzichtelijk en Blackboard is er al grotendeels mee gevuld. Ook is er een overzicht van verplichte en aanbevolen **literatuur**. Studenten weten met al deze informatie goed wat er van hen verwacht wordt.

Wel wijst het panel erop dat de informatie veel tekst bevat is en wat sturend (schools) aandoet. Mogelijk past dat minder goed bij de praktisch ingestelde Ad-student en bij het leerwegaafhankelijke concept. Het panel geeft daarom in overweging om de definitieve informatie op Blackboard kernachtiger te presenteren, al realiseert het panel zich ook dat dat ten koste kan gaan van volledigheid en transparantie.

De **afstudeermodule** volgt het gangbare Ad-concept van de Academie voor Sociale Studies: studenten voeren in duo's een innovatieopdracht uit en presenteren samen de resultaten. Daarnaast leggen de

beide studenten elk individueel mondeling verantwoording af over hun eigen aandeel binnen de opdracht in een criteriumgericht interview. De opleiding heeft hiermee goed geborgd dat zowel samenwerken als individuele inspanningen en prestaties gezien en beoordeeld worden.

In een tabel heeft de opleiding de koppeling tussen de vijf beoogde **leeruitkomsten** en de acht **modules** op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt. Een concrete doorvertaling op detailniveau, ontbreekt op dit moment nog. Impliciet blijkt deze wel aanwezig en per module is wel helder aan welke leerresultaten er op opleidingsniveau wordt gewerkt en welke leeruitkomsten op moduleniveau gerealiseerd worden. Het panel adviseert echter om een navolgbare koppeling uit te werken in een matrix om monitoring in de toekomst mogelijk te maken.

Het **onderwijsconcept** van de Ad P&B kent een aantal belangrijke pijlers die zich laten samenvatten onder de noemer praktijkgericht onderwijs. Zo gaat er veel aandacht uit naar **action learning**: studenten voeren een *action learning* opdracht uit op hun praktijkplek. Op de campus studeren ze in zogeheten **communities of learners**, studentengroepjes van ongeveer acht studenten onder leiding van een coachende docent. Ze leren volgens het principe van **just-in-time learning**: hetgeen ze leren op de campus, brengen ze direct in praktijk in hun eigen werkomgeving. Het onderwijsconcept dat focust op praktisch handelen (*action learning*) en samenwerken (*community of learners*), past goed bij de mentaliteit en de houding die buurtontwikkelaars nodig hebben in hun werk.

Voor het ontwikkelen van een **onderzoekende houding** heeft de opleiding een aparte leerlijn 'professioneel communiceren en onderzoekende houding' ontwikkeld, waarin de onderzoekende houding goed is doorvertaald naar eigenschappen die voor een buurtontwikkelaar van belang zijn (observeren, signaleren, reflecteren, oordeel vormen). Het werken aan een onderzoekende houding komt onder andere expliciet aan bod in de modules 'Scharrelen in de buurt' (de student maakt dan een buurtanalyse), 'Bouwen aan netwerken' (de student maakt dan een netwerkanalyse) en in de afstudeermodule (de student maakt dan een ontwerponderzoek).

De Ad P&B is een **deeltijdopleiding** die zich voornamelijk richt op werkenden. Niet alleen in aansluiting op de behoefte van de studenten zelf, maar ook omdat werkgevers expliciet om een deeltijdopleiding vragen, zodat zij de opleiding kunnen aanbieden aan hun medewerkers. Het onderwijsconcept is daar op afgestemd. Studenten komen één dag per week naar de campus en ze kunnen de modules in een willekeurige volgorde volgen. (Alleen de eerste en de achtste module is voor iedereen de eerste en de achtste module van het leerpad.)

De studieduur is twee jaar, maar langer of korter studeren kan ook. De opleiding overweegt om meerdere instroommomenten per jaar te faciliteren zodra alle modules uitontwikkeld zijn. Er zijn verschillende mogelijkheden voor het inbrengen van een werkplek/praktijkplek, er zijn verschillende werkvormen (online, fysiek, werkcolleges, gastcolleges, oefenopdrachten, *action learning* praktijkopdrachten, vaardigheidstrainingen, verschillende vormen van *feedback*, *feedup* en *feedforward* van docenten, praktijkbegeleiders en medestudenten etc.) en de student kan grotendeels zelf bepalen met wat voor beroepsproduct(en) hij een module afrondt. De opleiding zet daarmee maximaal in op een studentgecentreerde leeromgeving.

Tijdens de visitatie kwam nadrukkelijk naar voren dat de **community of learners** de spil van de opleiding vormt voor de student. In dit groepje leert de student van anderen en met anderen, worden opdrachten voorbereid, beroepsproducten en cases besproken, tips gedeeld en wordt advies ingewonnen bij de docent die zich voornamelijk coachend (niet-instructief) opstelt.

Zo'n *community of learners* kan de kracht maar ook de kwetsbare kant van de opleiding zijn. De student die in een gemêleerd gezelschap van proactieve studenten terecht komt en een goed coachende docent treft, heeft baat bij dit concept. Wie in een minder breed geschakeerde of minder stimulerende *community* terecht komt en een minder goede docent treft, komt mogelijk minder goed tot bloei. Het panel vraagt hier aandacht voor en adviseert erop toe te zien dat studenten gelijke kansen krijgen.

Het **onderwijsteam** bestaat uit vier docenten (allen met mastergraad en allen in het bezit van de certificaten BDB⁸ en BKE⁹) en twee lectoren (beiden doctorsgraad). Ze zijn goed bekend met het werkveld en zijn allemaal al jaren werkzaam binnen de Academie voor Sociale Studies. Het team is bescheiden van omvang. Dat heeft voor- en nadelen. Doordat het team bij aanvang klein is, zijn de lijnen kort en kan er snel geschakeld worden. Zolang er nog geen studenten zijn en er onder tijdsdruk nog veel ontwikkeld moet worden, weegt dit voordeel zwaar. Als de instroom (onverwacht) hoog is (bijvoorbeeld meer dan twee complete *communities of learners* van elk acht studenten), als er een docent uitvalt, of als er nog veel capaciteit nodig blijkt voor verdere doorontwikkeling van het programma, dan wordt de omvang van het team kwetsbaar. De opleiding heeft daar wel oplossingen voor bedacht. Er kan een beroep gedaan worden op collega's van Hanzehogeschool Groningen, te weten docenten van de bachelor Social Work en van de Ad Sociaal werk in de zorg. Daarnaast gaat de opleiding er ook van uit dat gastdocenten van NHL Stenden betrokken zullen worden. Toch adviseert het panel om al voordat de opleiding start een goed doordacht plan voor uitbreiding van het docententeam achter de hand te hebben.

Een belangrijk deel van het leerproces vindt plaats op de **werkplek/praktijkplek**, opdat iedere student leert wat binnen zijn eigen werk relevant is. De student maakt er zijn *action learning* opdrachten en stelt er zijn beroepsproducten samen. Ook onbezoldigd werk, bijvoorbeeld vrijwilligerswerk in de buurt, kan als valide praktijkervaring(splek) worden aangemerkt. Zo kunnen studenten die bij aanvang van de opleiding nog geen relevante werkplek hebben, toch meteen praktijkervaring opdoen. Het panel waardeert het dat de opleiding hier zo veel mogelijk ruimte aan studenten biedt, omdat leren in de praktijk past bij een Ad en onontbeerlijk is om een goede buurtontwikkelaar te worden.

De werkveldvertegenwoordigers die in de werkveldadviescommissie zitten, treden ook op als **praktijkbegeleider**. Ze hebben al concreet voor ogen hoe zij studenten gaan begeleiden in de buurt. Enerzijds gaan ze de studenten coachen bij hun ontwikkeling tot buurtontwikkelaar. Bijvoorbeeld door te coachen bij het leren kennen en analyseren van de wijk, bij het verwerven van een positie binnen de wijk als vertrouwd gezicht en betrouwbare gesprekspartner, bij het opereren als spin in het web, bij verbindend optreden tussen buurtbewoners onderling en tussen buurtbewoners en organisaties etc. Anderzijds zien zij voor zichzelf een rol als schakel, bijvoorbeeld bij het tot stand brengen van contacten met organisaties. Het panel is onder de indruk van de praktijkbegeleiders en ziet in hen bevlogen praktijkdocenten die een waardevolle aanvulling vormen op het interne docententeam van de opleiding.

Het panel stelt vast dat de thema's **diversiteit** en **culturele sensitiviteit** aan bod komen in de modules 'Scharrelen in de buurt' (presentiebenadering), 'Iedereen doet mee' (signaalgevoeligheid en *bias training*), 'Samenwerken in de buurt' (nulmeting van het eigen samenwerkingsprofiel en opstellen van doelen voor ontwikkeling van dit samenwerkingsprofiel, onder andere met betrekking tot signaalsensitiviteit) 'Bouwen aan netwerken' (krachtveldanalyse en beschermjassen) en 'Van onderop bouwen aan beleid' (*street level bureaucrats*).

De werkveldvertegenwoordigers/praktijkbegeleiders onderstrepen het belang van culturele sensitiviteit van de buurtontwikkelaar. Trainingen op de campus vinden ze zinvol, maar ze benadrukken dat het bijbehorende *fingerspitzengefühl* vooral in de praktijk ontwikkeld moet worden en dat ze daar zelf als praktijkbegeleiders een belangrijke rol in zullen moeten spelen. Het panel erkent dat.

De opleiding focust daarbij op respectvol en effectief omgaan met cultuurverschillen in de buurt (en minder op internationalisering). Het panel vindt dat een logische keuze. Wel geeft het panel in overweging om in het kader van internationalisering voorbeelden uit het buitenland te gebruiken of door studenten zelf te laten zoeken. Studenten kunnen hun blik verruimen met *best practices* (en ook met voorbeelden van minder geslaagde initiatieven) uit andere landen.

Soms raakte het panel wat in verwarring door de **terminologie** die binnen de opleiding door de verschillende stakeholders gehanteerd wordt. Leergemeenschap, studieteam en *community of learners* worden door elkaar gebruikt. Dat geldt ook voor vaardigheidstrainingen en *skillslab* en voor

---

⁸ Basiskwalificatie didactische bekwaamheid

⁹ Basiskwalificatie examinering

werkveldadviescommissie en klankbordgroep. De term gastdocent lijkt gebruikt te worden voor praktijkbegeleiders, docenten van andere Hanzehogeschool-opleidingen en docenten van NHL Stenden. De term leerlijn wordt gebruikt bij de ontwikkeling van professioneel communiceren en onderzoekende houding (leerlijn PCO), maar onduidelijk blijft waarom hier sprake is van een leerlijn, wat er precies mee bedoeld wordt en waarom er geen andere leerlijnen zijn. Ook de termen discipline(overstijgend) en domein(overstijgend) lijken niet scherp afgebakend. Het panel tilt daar in dit stadium niet zwaar aan, maar meent wel dat heldere definities raadzaam zijn met het oog op de toekomst.

De afgelopen twee jaar heeft Hanzehogeschool Groningen te maken gehad met overheidsmaatregelen in verband met de **coronapandemie**. Tijdens de visitatie is stilgestaan bij de voorbereiding op eventuele toekomstige pandemieën. Bij deeltijdopleidingen valt veel onderwijs onder praktijkonderwijs. Voor praktijkonderwijs zijn de maatregelen minder beperkend, wat de opleiding extra beweegruimte geeft. Daarnaast wordt er steeds meer gewerkt met verschillende werkvormen voor afstandsonderwijs, omdat de doelgroep maar één dag per week op de onderwijslocatie is. Met andere woorden, de opleiding is vanuit het opleidingsconcept en de doelgroep al genoodzaakt creatief te zijn met onderwijsvormen waarbij de studenten niet op de onderwijslocatie aanwezig hoeven te zijn. Verder gaat veel aandacht uit naar correcte, complete, duidelijke en actuele informatie op Blackboard, omdat studenten voor hun informatie hoofdzakelijk op Blackboard aangewezen zijn. Voorts stellen de studenten in de *communities of learners* zichzelf ook proactief op, zo bleek bij de Ad Sociaal werk in de zorg. Studenten weten elkaar goed te vinden via digitale routes en platformen. Het panel meent dan ook dat de opleiding goed is voorbereid op volgende pandemieën en eventuele nieuwe lockdowns of andere overheidsmaatregelen.

Samenvattend concludeert het panel dat het curriculum recht doet aan het doel van de opleiding, ook al ontbreekt op dit moment nog een gedetailleerdere doorvertaling in bijvoorbeeld de vorm van een matrix waarin de koppeling tussen de leerresultaten en de leeruitkomsten gelegd wordt. In de fraaie, rijk gevulde moduleboeken en op Blackboard is al veel tot in detail uitgewerkt. De informatie is transparant voor studenten. Wel is de informatie vooral tekstueel en ook wat schools/sturend. In de definitieve vorm op Blackboard zou de informatie compacter en beeldender mogen zijn. De opleiding is goed afgestemd op behoeften van werkgevers en deeltijdstudenten, onder andere doordat het onderwijs op de onderwijslocatie geconcentreerd is op één dag in de week. Het onderwijsconcept focust op praktisch handelen (*action learning*) en samenwerken (*community of learners*) en sluit daarmee goed aan op de mentaliteit en de houding die buurtontwikkelaars nodig hebben om effectief te kunnen optreden. Vooral het leren in *communities of learners* neemt een belangrijke plaats in de opleiding in. Dat heeft veel voordelen, maar brengt ook risico's met zich mee. Het panel vraagt hier aandacht voor en adviseert erop toe te zien dat studenten gelijke kansen krijgen. Het onderwijsteam is klein. Voor aanvang, in de ontwikkelingsfase heeft dat voordelen. Als de opleiding start, zou een concreet plan beschikbaar moeten zijn om hoge studentenaantallen of uitval van docenten op te vangen. Verder is het panel met name onder de indruk van de werkveldvertegenwoordigers die tevens praktijkbegeleider zijn. Zij vormen een waardevolle aanvulling op het interne docententeam van de opleiding. De opleiding hecht belang aan diversiteit en culturele sensitiviteit. Thema's die daar verband mee houden, komen in meerdere modules aan bod. Bovendien zijn er praktijkbegeleiders aangetrokken die dit belang erkennen en die studenten zullen ondersteunen bij de ontwikkeling van hun vaardigheden op dit gebied. Hier en daar is ruimte voor aanscherping van formuleringen en definities in het kader van transparantie voor interne en externe betrokkenen. Tot slot is de opleiding goed voorbereid op eventuele volgende pandemieën en bijbehorende beperkingen.

Het panel concludeert dat de opleiding **voldoet aan de criteria voor standaard 2**.

6.3 Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Oordeel

Voldoet

Bevindingen en overwegingen

De kern van de visie die de opleiding heeft op toetsing, is tweeledig: er wordt **leerwegaafhankelijk** getoetst en de bewijslast van het bereikte niveau bestaat uit **(beroeps)producten** gekoppeld aan **action learning opdrachten**. De student bepaalt telkens grotendeels zelf hoe de toetsing gaat plaatsvinden en wat voor product (denk bijvoorbeeld aan een verslag, plan, presentatie, video etc.) hij daartoe gaat leveren. Studenten kunnen dus kiezen uit verschillende toetsvormen, passend bij hun eigen toetsvoorkeur en hun eigen leerweg. Ze overleggen daarover met hun docent en met hun medestudenten (*feedback, feedup en feedforward*) binnen hun *community of learners*.

Gedetailleerde **toetsinformatie** over de planning, toetsinhoud, toetsvorm, toetscriteria, beoordelingscriteria en vorm van het oordeel (onvoldoende/voldoende/goed of een cijfer) staat in de moduleboeken en op Blackboard. Ook is in een moduleboek en op Blackboard te vinden aan welke leerresultaten op opleidingsniveau gewerkt wordt binnen desbetreffende module, in welke leeruitkomsten op moduleniveau dat vertaald is, hoe de student dit kan laten toetsen en op welke indicatoren de toetsing gericht is. Alle leerresultaten (opleidingsniveau) komen meerdere malen aan bod tijdens de opleiding en alle leeruitkomsten (moduleniveau) worden getoetst.

Het panel ziet in deze toetsaanpak een **adequate doorvertaling van het didactisch concept** en vindt het passend dat de student ook in de toetsfase veel regisseert en zich kan richten op praktisch handelen (*action learning*, beroepsproducten) en samenwerken (*community of learners*). Het panel ziet bovendien dat de student niet in het diepe gegooid wordt. Er is veel gedetailleerde en duidelijke informatie beschikbaar en de opleiding helpt studenten gericht op weg bij het kiezen van een toetsvorm door bij iedere module drie voor de hand liggende toetsopties aan te bieden. De toetsing is daarmee **transparant** en **leerprocesondersteunend**.

De **afstudeeropdracht** is al tot in detail uitgewerkt en is gebaseerd op een beproefd concept voor Ad-afstudeeropdrachten binnen de Academie voor Sociale Studies: studenten voeren in duo's een innovatieopdracht uit (van ontwerponderzoek via prototype naar uiteindelijk product) en presenteren samen de resultaten. Daarnaast leggen de beide studenten elk individueel mondeling verantwoording af over hun eigen aandeel binnen de opdracht in een criteriumgericht interview.

Het panel is positief over het afstudeerformat. De beschrijving in het moduleboek is goed uitgewerkt. De opdrachtomschrijving biedt studenten enerzijds voldoende houvast en anderzijds voldoende ruimte voor een eigen invulling. Ook worden studenten zowel in duo's als op individuele bijdragen beoordeeld.

De opleiding heeft gekozen voor een vorm van het vier-ogen-principe die volgens het panel goed verdedigbaar is: beroepsproducten die niet het eindniveau reflecteren worden aan de voorkant (bij de toetsconstructie) getoetst door vier ogen, beroepsproducten die wel het eindniveau reflecteren aan de achterkant (bij de afname van de toets en bij de beoordeling van het product). Daarmee wordt **betrouwbaarheid** en **validiteit** geborgd en tegelijkertijd de werkdruk voor examinatoren beteugeld.

De Academie voor Sociale Studies heeft een **academiebrede examencommissie** en een **academiebrede toetscommissie**. In deze commissies is ook expertise op het gebied van associate degrees (dus hbo-niveau 5) aanwezig, want alle opleidingen hebben een afgevaardigde in beide commissies.

Door te werken met academiebrede organen op het gebied van toetsing kan met afstand naar beleid en cases gekeken worden en kan academiebreed beleid ontwikkeld worden. Ook komt de academiebrede aanpak het **onafhankelijkheidsprincipe** ten goede. Bovendien biedt deze constructie veel ruimte voor *peer learning* en wordt voorzien in een vangnet om onverhoopte uitval op te vangen. Het panel vindt dat de opleiding (en de academie) de commissies professioneel heeft ingericht.

Wel merkt het panel op dat het **academiebrede toetsbeleid** (daterend van 24 augustus 2018) aan actualisatie toe is. (En mogelijk geldt dat ook voor het hogeschoolbrede toetsbeleid dat dateert uit 2016. Het panel heeft dit document niet gezien.) Het viel het panel op dat een deel van de

toetsterminologie die de opleiding hanteert (waaronder de termen indicatoren, beroepsproduct en criteriumgericht interview), niet in het beleidsdocument van de academie is terug te vinden.

Samenvattend stelt het panel vast dat de opleiding valide, betrouwbaar en transparant toetst. De student heeft veel inspraak in de toetsvorm, waarmee de toetsen het leerproces ondersteunen. De visie op toetsen is in lijn is met de visie op onderwijs. Onderwijs- en toetsvisie vormen samen een coherent geheel dat de student goed voorbereidt op de beroepspraktijk van de buurtontwikkelaar.

Het panel concludeert dat de opleiding **voldoet aan de criteria voor standaard 3**.

6.4 Graad en CROHO-onderdeel

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Associate degree.

Het panel adviseert het volgende CROHO-onderdeel voor de opleiding: Gedrag & Maatschappij.

Dit adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO
in het kader van de Toets Nieuwe Opleiding (beperkte kader)
van de hbo-associaate degree Participatie en Buurtontwikkeling,
verzorgd door Hanzehogeschool Groningen.

Aanvraagnummer: AV-1137

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net